

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL X SKUNDO PRIEŠ POLICIJOS DEPARTAMENTĄ PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS VIDAUS REIKALŲ MINISTERIJOS

2019-09-25 Nr. 4D-2018/1-1216
Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius gavo X (toliau vadinama – Pareiškėjas) skundą (toliau vadinama ir – Skundas) dėl Policijos departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos (toliau vadinama – Policijos departamentas, PD) pareigūnų veiksmų (neveikimo), susijusių su netinkamu šiai institucijai pateikto skundo nagrinėjimu.

2. Pareiškėjas Skunde nurodo:

„[...] skundžia kaip nepagrįstą ir neteisėtą PD (<...>) atsakymą 2018-09-12 pripažinti elektroninio pareiškėjo parašo galiojimą ir užregistruoti elektroniniu paštu siųstą dokumentą „KAT 2018-09-11 SK PIRM <...>“ su priedu „GP 2017-0-17 SK <...> KANKINIMAS 2010-08-19“. Pareiškėjas [...] prašo ištirti, nustatyti PD atsisakymą pripažinti elektroninio pareiškėjo parašo galiojimą ir užregistruoti elektroniniu paštu siųstą dokumentą [...]“ (šios ir kitų citatų kalba netaisyta).

3. Pareiškėjas prašo ištirti Skunde nurodytas aplinkybes.

TYRIMAS IR IŠVADOS

Tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

4. Seimo kontrolierius 2018 m. rugsėjo 20 d. raštu Nr. 4D-2018/1-1216/3D-2574 kreipėsi į Policijos departamentą prašydamas paaiškinti Skunde nurodytas aplinkybes. 2018 m. spalio 8 d. Seimo kontrolierius gavo 2018 m. spalio 4 d. PD raštą „Dėl informacijos pateikimo Seimo kontrolieriui“ Nr. 5-S-9201.

Šiame rašte ir prie jo pridedamuose dokumentuose nurodoma:

4.1. „[...] Policijos departamente 2018 m. rugsėjo 11 d. užregistruotas Pareiškėjo skundas Nr. 5-AP-1163 ir rugsėjo 19 d. atsakymas į jį Nr. 5-S-8722 „Dėl susipažinimo su nuorašu“, rugsėjo 12 d. užregistruotas Pareiškėjo skundas Nr. 5-AP-1168 ir rugsėjo 19 d. atsakymas į jį Nr. 5-S-8717 „Dėl informacijos pateikimo“ (pridedama). 2018 m. rugsėjo 18 d. Policijos departamente gautas Pareiškėjo skundas yra identiškas rugsėjo 11 d. gautajam ir užregistruotam Nr. 5-AP-1163.“

4.2. „[...] Policijos departamente, vadovaujantis Elektroninių dokumentų valdymo taisyklių, patvirtintų Lietuvos vyriausiojo archyvaro 2011 m. gruodžio 29 d. įsakymu Nr. V-158 „Dėl Elektroninių dokumentų valdymo taisyklių patvirtinimo“, 27 punktu, 2018 m. rugsėjo 12 d.

atsisakyta registruoti tris Pareiškėjo el. paštu atsiųstus elektroninius dokumentus (pridedama). Atkreiptinas dėmesys, kad, vadovaujantis Elektroniniu parašu pasirašyto elektroninio dokumento specifikacijos ADOC-V1.0 (toliau – Specifikacija), patvirtintos Lietuvos vyriausiojo archyvaro 2009 m. rugsėjo 7 d. įsakymu Nr. V-60 „Dėl Elektroniniu parašu pasirašyto elektroninio dokumento specifikacijos ADOC-V1.0 patvirtinimo“ (2016 m. birželio 16 d. įsakymo Nr. (1.3 E)VE-60 redakcija), 74–78 punktais, yra atliekamas visų elektroninių dokumentų, parengtų pagal Specifikaciją, elektroninių parašų tikrinimas. Minėti Pareiškėjo 2018 m. rugsėjo 12 d. pateikti elektroniniai dokumentai pasirašyti negaliojančiu elektroniniu parašu. Tikėtina, taip yra todėl, kad jų pasirašymo metu nebuvo uždėtos laiko žymos. Kai įstaigoje gaunamas elektroninis dokumentas, pasirašytas galiojančiu elektroniniu parašu, bet be laiko žymos, laiko žymą uždeda pati įstaiga.

Taip pat norėtume atkreipti dėmesį į tai, kad dokumento turinys su visais priedais ir kitais pridedamais savarankiškais elektroniniais dokumentais turi sudaryti vieną ADOC pakuotę. Pareiškėjas tris kartus pateikia tą patį dokumento turinį, tik su skirtingais priedais. [...].“

Tyrimui reikšmingos teisės aktų nuostatos

5. Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo (toliau vadinama – VAĮ):

2 straipsnis – „Pagrindinės šio įstatymo sąvokos: [...] 14. **Prašymas** – su asmens teisių ar teisėtų interesų pažeidimu nesusijęs asmens kreipimasis į viešojo administravimo subjektą prašant suteikti administracinę paslaugą, priimti administracinį sprendimą arba atlikti kitus teisės aktuose nustatytus veiksmus. 15. **Skundas** – asmens rašytinis kreipimasis į viešojo administravimo subjektą, kuriame nurodoma, kad yra pažeistos jo ar kito asmens teisės ar teisėti interesai, ir prašoma juos apginti [...]“;

3 straipsnis – „Viešojo administravimo subjektai savo veikloje vadovaujasi šiais principais: [...] 7) *subsidiarumo*. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektų sprendimai turi būti priimami ir įgyvendinami tuo viešojo administravimo sistemos lygiu, kuriuo jie yra efektyviausi; [...] 13) *išsamumo*. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektas į prašymą ar skundą turi atsakyti aiškiai ir argumentuotai, nurodydamas visas prašymo ar skundo nagrinėjimui įtakos turėjusias aplinkybes ir konkrečias teisės aktų nuostatas, kuriomis rėmėsi vertindamas prašymo ar skundo turinį“;

14 straipsnis – „5. Prašymas ar skundas viešojo administravimo subjekto vadovo arba jo įgalioto pareigūno ar valstybės tarnautojo sprendimu gali būti nenagrinėjamas: [...]; 2) jeigu prašymas ar skundas, teikiamas raštu tiesiogiai ar atsiųstas paštu, arba prašymo ar skundo skaitmeninė kopija, atsiųsta faksu ar elektroniniu paštu, nepasirašyti ir nėra galimybės kitaip patikrinti prašymo ar skundo autentiškumo; [...] 7. Apie prašymo ar skundo nenagrinėjimą asmeniui pranešama ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo prašymo ar skundo gavimo viešojo administravimo subjekte dienos, išskyrus atvejus, kai prašyme ar skunde nenurodyta jokių asmens duomenų ryšiui palaikyti. [...]“

6. Elektroninių dokumentų valdymo taisyklių, patvirtintų Lietuvos vyriausiojo archyvaro 2011 m. gruodžio 29 d. įsakymu Nr. V-158 „Dėl Elektroninių dokumentų valdymo taisyklių patvirtinimo“ (toliau vadinama – EDVT):

27 punktas – „27. Gautas elektroninis dokumentas registruojamas, jei atitinka Specifikaciją, yra pasirašytas galiojančiu elektroniniu parašu ir galima atpažinti jo turinį. Šių reikalavimų neatitinkantis elektroninis dokumentas neregistruojamas ir apie tai pranešama siuntėjui, jei galima nustatyti jo ryšio duomenis.“

7. Elektroniniu parašu pasirašyto elektroninio dokumento specifikacijos ADOC-V1.0, patvirtintos Lietuvos vyriausiojo archyvaro 2009 m. rugsėjo 7 d. įsakymu Nr. V-60 „Dėl

Elektroniniu parašu pasirašyto elektroninio dokumento specifikacijos ADOC-V1.0 patvirtinimo“ (2016 m. birželio 16 d. įsakymo Nr. (1.3 E)VE-60 redakcija) (toliau vadinama – Specifikacija):

74 punktas – „, Tikrinant elektroninį dokumentą, tikrinami visi jo elektroniniai parašai. [...] Tikrinant elektroniniame dokumente esantį elektroninį parašą, įsitikinama: 74.1. ar parašas atitinka XMLDSIG ir XAdES standartus; 74.2. ar elektroniniai parašai patvirtinti kvalifikuotais sertifikatais ar sertifikatais, sudarytais patikimumo užtikrinimo paslaugų teikėjų, kuriais elektroninio parašo tikrintojas pasitiki; 74.3. ar elektroniniame paraše esančios laiko žymos yra kvalifikuotos ar išduotos patikimumo užtikrinimo paslaugų teikėjų, kuriais elektroninio parašo tikrintojas pasitiki; 74.4. ar elektroniniame paraše esanti informacija apie sertifikatų galiojimą yra gauta iš kvalifikuotų patikimumo užtikrinimo paslaugų teikėjų ar paslaugų teikėjų, kuriais parašo tikrintojas pasitiki; 74.5. ar yra elektroniniam parašui sukurti naudotas sertifikatas (ar elementas <KeyInfo> turi elementą <X509Data>, kuriame yra pasirašiusio asmens sertifikatas (elementas <X509Certificate>));

74.6. ar elektroninis parašas atitinka vieną iš pateiktų elektroninio parašo formatų: XAdES-EPES, XAdES-T, XAdES-C, XAdES-X, XAdES-X-L ar XAdES-A; 74.7. ar elektroniniame paraše naudojami algoritmai (transformavimo, kodavimo BASE64, kanonizavimo, santraukų darymo, pasirašymo) yra nurodyti 14 priede; 74.8. ar kiekvienas hierarchinis (angl. *counter-signature*) parašas turi nuorodą į kitą pasirašomą nurodytojo specialaus tipo (type=“http://uri.etsi.org/01903 #CountersignedSignature”) elektroninį parašą; 74.9. ar elektroninis parašas atitinka kitus šioje Specifikacijoje nustatytus reikalavimus; 74.10. ar visos elektroninio dokumento turinį sudarančios dalys pasirašytos kaip pilnos dvejetainės rinkmenos (pasirašyta visa rinkmena, o ne atskira jos dalis; nuorodose į turinio rinkmenas nėra transformacijų)“;

78 punktas – „Laiko žyma turi atitikti standartą LST ETSI TS 101 861 V1.2.1:2002 „Laiko žymėjimo profilis“. Laiko žymos paslaugos turi būti pasiekiamos HTTP protokolu, pagal RFC 3161 rekomendacijas (18 priedo 2 punktas).“

Tyrimo išvados

8. Skunde nurodoma, kad Pareiškėjas į Policijos departamentą su skundu kreipėsi 2018 m. rugsėjo 12 dieną, tačiau skundas nebuvo užregistruotas, nes buvo pateiktas pasirašius negaliojančiu elektroniniu parašu.

9. VAĮ 14 straipsnio 5 dalies 2 punkte reglamentuojama, kad prašymas ar skundas viešojo administravimo subjekto vadovo arba jo įgalioto pareigūno ar valstybės tarnautojo sprendimu gali būti nenagrinėjamas, jeigu prašymo ar skundo skaitmeninė kopija, atsiųsta faksu ar elektroniniu paštu, nepasirašyta ir nėra galimybės kitaip patikrinti prašymo ar skundo autentiškumo. To paties teisės akto 7 punkte reglamentuota, jog apie prašymo ar skundo nenagrinėjimą asmeniui pranešama ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo prašymo ar skundo gavimo viešojo administravimo subjekte dienos, išskyrus atvejus, kai prašyme ar skunde nenurodyta jokių asmens duomenų ryšiui palaikyti.

10. Skundo tyrimo metu nustatyta, kad Pareiškėjas į PD su skundu kreipėsi 2018 m. rugsėjo 12 dieną, Policijos departamentas 2018 m. rugsėjo 12 d. Pareiškėjo skundą atsisakė registruoti PD, nes skundas buvo atsiųstas elektroniniu paštu ir pasirašytas negaliojančiu elektroniniu parašu.

Policijos departamento pateiktame atsakyme (šios pažymos 4.2. punktas) Seimo kontrolieriui paaiškinta,:

10.1. 2018 m. rugsėjo 12 d. atsisakyta registruoti tris Pareiškėjo el. paštu atsiųstus elektroninius dokumentus, nes pateikti elektroniniai dokumentai buvo pasirašyti negaliojančiu elektroniniu parašu;

10.2. PD neregistravo Pareiškėjo elektroninių dokumentų, vadovaudamasis EDVT

nuostatomis bei Specifikacijos reikalavimais, pagal kuriuos yra atliekamas visų elektroninių dokumentų, parengtų pagal Specifikaciją, elektroninių parašų tikrinimas;

10.3. PD nurodė priežastį, dėl kurios, tikėtina, dokumentai nebuvo tinkamai pasirašyti ir išsiųsti: dokumentų pasirašymo metu nebuvo uždėtos laiko žymos (šios pažymos 4.2 punktas).

11. Pažymėtina, jog PD, priėmęs sprendimą neregistruoti Pareiškėjo skundo esant VAĮ 14 straipsnio 5 dalyje įtvirtintam pagrindui, turi pareigą apie tai informuoti asmenis, laikantis pirmiau minėto VAĮ 14 straipsnio 7 dalyje reglamentuojamo 5 darbo dienų termino. Atsižvelgiant į tai, konstatuotina, jog PD pareigūnai savo veiksmais (neveikimu) šią pareigą įvykdė ir nedelsiant, t. y. 2018 m. rugsėjo 12 d., informavo Pareiškėją apie skundo neregistravimą, kaip tai numatyta VAĮ, todėl Pareiškėjo Skundas pripažįstamas nepagrįstu.

SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAS

12. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius nusprendžia X skundą dėl Policijos departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos pareigūnų veiksmų (neveikimo), susijusių su netinkamu skundo nagrinėjimu, *atmesti*.

Seimo kontrolierius

Augustinas Normantas